

Żaneta MARSZAŁEK-TRZEBIŃSKA

Uniwersytet Opolski, studia doktoranckie

Ochotnicze Hufce Pracy w Kaliszu (1975–2018)

Słowa kluczowe: OHP, Hufiec Pracy w Kaliszu, edukacja, perspektywy życiowe.

Wprowadzenie

Przedstawiając rolę, zakres działalności współczesnych Ochotniczych Hufców Pracy, warto choć w ogólnym zarysie odnieść się do historii ich powstania. Wyrównywanie szans młodzieży na starcie w dorosłe życie oraz patologie społeczne to problemy, które dały podstawę do powołania organizacji – Ochotniczych Hufców Pracy, które funkcjonują w Polsce od ponad 60 lat.

Kryzys przełomu lat dwudziestych i trzydziestych XX w. generował bezrobocie i marginalizację młodych ludzi. W 1936 r. dla zapewnienia najuboższej młodzieży właściwego wychowania i opieki moralnej oraz możliwości nabywania kwalifikacji zawodowych powołano Junackie Hufce Pracy. Celem ich działalności było zmniejszenie bezrobocia wśród ludności miejskiej, małorolnej i bezrolnej na wsi¹. Podstawą prawną do powstania hufców był dekret prezydenta Ignacego Mościckiego z dnia 22 września 1936 r. *O służbie pracy młodzieży*. Młodzież objętą opieką instytucji werbowano spośród młodzieży bezrobotnej od 18 do 20 roku życia². Junackie Hufce Pracy rozpoczęły działalność jako organizacja dwuletnia, a od 1937 r. wprowadzono pięcioletnią ochotniczą praktykę dla uczniów szkół zawodowych i średnich³. Była to jednostka służby pracy i organizacja paramilitarna

¹ A. Zakrzewska, *(Nie)znani absolwenci Junackich Hufców Pracy*, [w:] *Badania i analiza potrzeb szkoleniowych absolwentów OHP, WK OHP*, Toruń 2007, s. 143.

² S. Janowski, *60 lat Junackich Hufców Pracy*, „Biuletyn Informacyjny Ochotniczych Hufców Pracy” 1996, nr 10, s. 6–7.

³ Z. Jasiński, E. Nycz, *Absolwenci Ochotniczych Hufców pracy. Badania ich losów, pozycji społecznej i zawodowej w społeczeństwie*, Opole 2010, s. 15.

zapewniająca zatrudnienie, przysposobienie do służby wojskowej, ale i pomoc w uzyskaniu kwalifikacji zawodowych, wychowaniu i edukacji.

Po drugiej wojnie światowej historię i tradycję Junackich Hufców Pracy kontynuowały Ochotnicze Hufce Pracy. Zostały powołane na mocy uchwały Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1958 r. Pierwsza rekrutacja młodzieży do hufców pracy odbyła się od czerwca do listopada 1958 r.⁴ Dynamiczny rozwój organizacji odnotować należy w latach siedemdziesiątych i na początku osiemdziesiątych XX w. W latach osiemdziesiątych XX w. działały stacjonarne hufce dla młodocianych i dorosłych, hufce dochodzące i Oddziały Obrony Cywilnej, a junacy włączali się w modernizację gospodarczo-społeczną⁵.

Przełomowe dla Ochotniczych Hufców Pracy były lata dziewięćdziesiąte XX w. W organizacji nastąpiła transformacja, która przystosowała ją do nowych warunków politycznych, społecznych i gospodarczych. Koncepcje przekształcenia organizacji uwzględniały zachowanie form pracy oświatowo-wychowawczej zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży. Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 8 września 1992 r. nakreśliła nowe zasady funkcjonowania OHP oraz ich struktur. Zwiększono zakres zadań przydzielonych kadry OHP⁶. W styczniu 1996 r. zaczęły powstawać pierwsze Środowiskowe Hufce Pracy, w których młodzież trudna, z zaniedbanych środowisk mogła uzyskać przysposobienie zawodowe, zawód⁷. Natomiast ustawa z dnia 21 stycznia 2000 r. zaliczyła OHP do tych instytucji, które realizują politykę państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej młodzieży oraz zwalczania patologii społecznych.

Początek XXI w. to czas nowych rozwiązań, organizacji szkoleń i doradztwa zawodowego zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy. Działalność Ochotniczych Hufców Pracy reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. Ochotnicze Hufce Pracy, jako instytucja budżetowa, mają powierzoną odpowiedzialność za młodzież trudną, wywodzącą się ze środowisk społecznie zaniedbanych, do 25 roku życia⁸. Działalność Ochotniczych Hufców Pracy rozciąga się na obszar całego kraju. Dziś skupiają się na działalności szkoleniowo-doradczej, udzielaniu porad indywidualnych i tworze-

⁴ W roku 1965 OHP angażowały 679 tys. młodzieży, w roku 1966 już 700 tys., a w 1971 r. już około miliona osób; J. Stefaniak, *Ochotnicze Hufce Pracy w systemie wychowania obywatelskiego*, Warszawa 1974, s. 26.

⁵ Z. Jasiński, E. Nycz, dz. cyt., s. 16.

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 maja 1995 r. w sprawie Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 1995 r., nr 59, poz. 309, zm.; Dz.U. z 1996 r., nr 60, poz. 278). Zapisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu umiejscowiły wskazania roli i zadań OHP w nowych warunkach gospodarczo-politycznych Polski.

⁷ Z. Jasiński, E. Nycz, dz. cyt., s. 17.

⁸ A. Augustyńska-Mikołajczyk, A. Szymańska, *50 lat Ochotniczych Hufców Pracy*, „Biuletyn OHP” 2008, nr 6, s. 5.

niu warsztatów aktywnego poszukiwania pracy. Prowadzą wieloaspektową politykę, stawiając w centrum zainteresowań potrzeby edukacyjne, resocjalizacyjne i wychowawcze młodzieży. Celem działalności resocjalizacyjnej jest optymalne uspołecznienie młodzieży przez eliminowanie egoizmu oraz swobodny rozwój osobowości manifestujący się aktywnością twórczą oraz zanikaniem dewiacji rozwojowych⁹. Działając w warunkach gospodarki rynkowej, OHP skupia się na wspieraniu młodzieży bezrobotnej, ułatwianiu zdobycia pracy, czy też przekwalifikowaniu, wykorzystując różne programy, w tym środki unijne.

Historia powstania jednostki w Kaliszu

Komendę Wojewódzką OHP w Kaliszu utworzono w 1975 r. W latach 1975–1977 zorganizowano sześć stacjonarnych hufców pracy w przedsiębiorstwach budownictwa rolniczego w Sycowie, Środzie Wielkopolskiej w Jarocinie oraz Ostrowie Wielkopolskim, cukrowniach Zduny i Witaszyce oraz Fabryce Płyt Wiórowych w Wieruszowie. W latach 1977–1979 funkcjonowały dwa hufce stacjonarne w Kombinacie Budowlanym i Kombinacie PGR w Laskach.

W 1990 r. po wyprowadzeniu ze struktur OHP oddziałów obrony cywilnej i oficerów zawodowych rozpoczęto starania o utrzymanie ciągłości działania OHP i zmianę społecznego wizerunku. Był to czas próby dla OHP w Kaliszu, gdyż postrzegano go przede wszystkim jako instytucję indoktrynacji młodzieży. Lata dziewięćdziesiąte to zarazem czas przemian i rozwoju placówki. W 1994 r. utworzono Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie. Powstały dwa hufce środowiskowe, Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej i cztery kluby pracy¹⁰.

Hufiec Pracy w Kaliszu rozpoczął swoją działalność jako Środowiskowy Hufiec Pracy 12-1 w Kaliszu w organizacji z dniem 1.09.1997 r., a powołany z dniem 31.08.1998 r. Hufiec Środowiskowy został utworzony na bazie już istniejących trzech hufców pracy bez zakwaterowania przez ich połączenie i modyfikację. W skład Środowiskowego Hufca Pracy weszły:

- Hufiec Pracy 12-1 w Kaliszu, działający przy Miejskim Przedsiębiorstwie Remontowym – komendant hufca Błażej Mikołajczyk;
- Hufiec Pracy 12-2 w Kaliszu, działający przy Miejskim Przedsiębiorstwie Remontowym – komendant hufca Hieronim Kempański;
- Hufiec Pracy 12-9 w Kaliszu, działający przy Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Kaliszu – komendant hufca Iwona Mikołajczyk.

⁹ I. Mudrecka, *Wychowanie resocjalizujące w praktyce Ochotniczych Hufców Pracy*, [w:] *Profilaktyka i resocjalizacja w działalności Ochotniczych Hufców Pracy*, red. Z. Jasiński, I. Mudrecka, Opole 2001, s. 73–79.

¹⁰ Archiwum OHP w Kaliszu [dalej: AOHP K], *Informator o działalności Środowiskowego Hufca Pracy*, Kalisz 2017, s. 2.

W wyniku przekształcenia trzech jednostek powstał Środowiskowy Hufiec Pracy 12-1 zrzeszający 252 uczestników, prowadzono w nim:

- Podstawowe Studium Zawodowe (2-letnie) – 59 osób;
- Szkoła Przystosowująca do Zawodu (2-letnia) – 89 osób;
- Zasadnicza Szkoła dla Dorosłych (2-letnia) – 104 osoby.

Kształcenie ogólne młodzieży odbywało się w Zespole Szkół w Kaliszu, przy ul. Żwirki i Wigury 10. Podczas dwuletniego pobytu w Środowiskowym Hufcu Pracy młodzież zatrudniona była w zakładach na podstawie umów indywidualnych zawieranych w celu przygotowania do pracy i nauki zawodu. Zajęcia praktyczne odbywały się w:

- Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem,
- Zakładzie Galanterii Skórzanej Stefania w Kaliszu,
- Przedsiębiorstwie Robot Inżynieryjno-Budowlanych Novum s.c. w Kaliszu.

Od 28 stycznia 1999 r., zgodnie z zarządzeniem nr 4 Wojewódzkiego Komendanta OHP w Poznaniu Andrzeja Szymankiewicza, została wprowadzona nowa symbolika i numeracja jednostek. Środowiskowy Hufiec Pracy w Kaliszu to 15-1 ŚHP / DKM w Kaliszu. Z dniem 10.02.2015 r. Komendant Wojewódzkiej Komendy OHP w Poznaniu Piotr Zerbe, zarządzeniem nr 5/2015, przekształcił Środowiskowy Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu w Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu.

Wcześniej funkcje komendanta pełnili: Zenon Kaczmarek (1975–1980), Stanisław Podymski (1980–1983), Ryszard Wiliński (1983–1990), Jarosław Wesołowski (1990–1991), Ludwik Bińczak (1991–1994), Andrzej Woźniak (1994–1995), Artur Szymczak (1995–1997), Piotr Szyński (1996–1998)¹¹. Funkcję komendanta w Wojewódzkiej Komendzie OHP w Kaliszu pełnił od 1998 r. Piotr Szymczak.

Komendantem Hufca Pracy w Kaliszu od dnia 1.04.2010 r. roku jest Iwona Mikołajczyk. Funkcję zastępcy komendanta hufca pełni Marek Papiewski (od 1.02.2018) Obecnie Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu jest jednostką organizacyjną Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP w Poznaniu – jednej z 16 wojewódzkich komend podlegających bezpośrednio pod Komendę Główną OHP z siedzibą w Warszawie. Jest państwową jednostką budżetową nadzorowaną przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jest to instytucja związana z rynkiem pracy, realizująca zadania określone w ustawie o instytucjach rynku pracy i promocji zatrudnienia, wyspecjalizowana w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz bezrobotnych do 25 roku życia.

Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu to placówka o szerokim profilu działań opiekuńczych, dydaktycznych i doradczych. Ściśle współpracuje ze środowiskiem lokalnym, podejmuje różnorodne inicjatywy na rzecz wychowania i edukacji. Hu-

¹¹ AOHP K, tamże.

fiec w ciągu roku szkolnego ma pod swą opieką około 300 młodych ludzi z terenu Kalisza i powiatu kaliskiego¹².

Głównym celem funkcjonowania Hufca Pracy jest stworzenie młodzieży zagrożonej marginalizacją i wykluczeniem społecznym warunków do uzupełnienia wykształcenia ogólnego i uzyskania kwalifikacji zawodowych umożliwiających zatrudnienie warunkujące jej udany start w dorosłe życie.

Celami szczegółowymi funkcjonowania hufca są:

- readaptacja młodzieży niedostosowanej społecznie do środowiska, w którym żyje i będzie funkcjonowała w przyszłości;
- organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży o zwiększonych potrzebach edukacyjnych;
- wspieranie rodzin uczestników i ich odpowiedzialności za wychowanie dziecka;
- współpraca z partnerami oraz jednostkami OHP, w szczególności Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Kaliszu, w zakresie zatrudnienia pracowników;
- badanie efektywności podejmowanych działań poprzez monitorowanie losów absolwentów.

Adresatem działań hufca jest młodzież o zmniejszonych szansach życiowych z miasta Kalisza, ale również z okolicznych powiatów i gmin. Działania hufca nakierowane są na długofalowy rozwój uczestników poprzez zdobycie wykształcenia i przygotowania absolwentów do funkcjonowania w społeczeństwie oraz opiekę i wychowanie. Działania wychowawcze mają charakter wieloobszarowy i są określane następującymi standardami:

- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej młodzieży;
- aktywizacja społeczna młodzieży;
- działania na rzecz uczestnictwa młodzieży w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

Siedziba ŚHP 15-1 od roku 1997 do stycznia 2000 roku znajdowała się przy al. Wojska Polskiego 115. W lutym 2000 roku jednostka została przeniesiona do budynku przy ul. Dobrzeckiej 18. Natomiast od 1 grudnia 2016 roku hufiec znajduje się przy ul. Skalmierzyckiej 10. Bazę lokalową stanowią pomieszczenia wynajmowane od Miejskiego Zakładu Budownictwa Mieszkaniowego w Kaliszu. Hufiec mieści się na I piętrze, całkowita powierzchnia wynosi 111,33 m², w tym świetlica dla uczestników, 3 pokoje wychowawców i pokój komendanta¹³.

¹² AOHP K, *Hufiec Pracy 15-1. Sprawozdanie z działalności*, Kalisz 2018, s. 1.

¹³ AOHP K, *Informator o działalności Środowiskowego Hufca Pracy*, Kalisz 2017, s. 1; por.: <http://wielkopolska.ohp.pl>; <http://wielkopolska.ohp.pl/centra-edukacji-i-pracy-mlodziezy.html>; <http://wielkopolska.ohp.pl/hufce-pracy.html> [dostęp:10.05.2018].

Struktura wewnętrzna jednostki

Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży (dalej CEiPM) powstało na bazie Komendy Wojewódzkiej w Kaliszu w wyniku reformy administracyjnej 1999 r. To jednostka wewnętrzna OHP realizująca zadania w zakresie rynku pracy. Jest jednym z pięciu Centrów Edukacji i Pracy Młodzieży w województwie wielkopolskim.

CEiPM OHP w Kaliszu wykonuje w szczególności zadania w zakresie projektów rynku pracy (szkolenia), kierowania młodzieży do jednostek OHP realizujących zadania kształcenia i wychowania, a także badania i diagnozowania lokalnego rynku pracy i usług edukacyjnych, opracowywania programów lokalnych związanych z problematyką zapobiegania bezrobociu, szczególnie wśród młodzieży, prowadzenia pośrednictwa pracy krajowego i zagranicznego dla bezrobotnej młodzieży i osób poszukujących pracy i usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, organizowania krótkoterminowego zatrudnienia uczniów i studentów, przyjmowania wniosków pracodawców o zawarcie umowy o refundację kosztów wynagrodzeń, wypłacanych młodocianym pracownikom zatrudnianym na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego oraz składek na ubezpieczenie społeczne refundowanych wynagrodzeń, a także dokonywania wstępnej oceny i weryfikacji wniosków, gromadzenia informacji o szkoleniach organizowanych przez inne instytucje edukacyjne/szkoleniowe działające na lokalnym rynku pracy, merytorycznego wsparcia jednostek OHP zlokalizowanych na terenie swojego działania w zakresie organizowania przez te jednostki kształcenia i zatrudnienia uczestników OHP¹⁴.

Jednostkami organizacyjnymi działającymi w strukturach Centrów Edukacji i Pracy Młodzieży OHP Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP są: Młodzieżowe Biura Pracy, Punkty Pośrednictwa Pracy, Mobilne Centra Informacji Zawodowej, Młodzieżowe Centra Kariery, Ośrodki Szkolenia Zawodowego, Kluby Pracy.

Przy CEiPM w Kaliszu funkcjonują trzy jednostki. Należą do nich: Młodzieżowe Biuro Pracy, Mobilne Centrum Informacji i Klub Pracy.

- a) Młodzieżowe Biuro Pracy to placówka zajmująca się pośrednictwem pracy, poradnictwem zawodowym oraz krótkoterminowym zatrudnianiem uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów. Zadaniem biura jest poszukiwanie i gromadzenie oferty pracy stałej i krótkoterminowej, prowadzi też ewidencję osób bezrobotnych. Placówka ta prowadzi bank informacji o zawodach, na które jest zapotrzebowanie na miejscowym rynku pracy, udziela porad na temat możliwości zdobycia zawodu lub dokonania reorientacji zawodowych, kieruje na kursy zawodowe lub przekwalifikowania zawodowego. Młodzieżowe Biuro Pracy w Kaliszu kieruje swą ofertę do:

¹⁴ AOHP K, *Regulamin działalności CEiPM*, KG OHP 1999; por. *Główne zadania, zasady funkcjonowania, struktury jednostek organizacyjnych Ochotniczych Hufców Pracy*, Komenda Główna OHP, Warszawa 2005.

- młodzieży bezrobotnej i poszukującej pracy stałej oraz krótkoterminowej (np. wakacyjnej);
- młodzieży powyżej 15 roku życia uczącej się, studentów; pracodawców dysponujących wolnymi miejscami pracy.

Oferta pośrednictwa pracy realizowana jest poprzez:

- pozyskiwanie i gromadzenie ofert pracy zarówno dla przyszłych pracowników, jak i pracodawców;
 - pozyskiwanie pracodawców i stałą współpracę z nimi;
 - prowadzenie ewidencji osób zgłaszających się do Biura;
 - udzielanie osobom poszukującym pracy pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników poprzez odpowiedni dobór ofert pracy;
 - kierowanie młodzieży do pracy stałej, sezonowej i krótkoterminowej;
 - cykliczne organizowanie giełd i targów pracy;
 - organizowanie praktyk zawodowych;
 - rozpowszechnianie informacji o działalności i możliwościach przyjęcia do hufców pracy;
 - prowadzenie działalności informacyjnej dla bezrobotnej młodzieży oraz pracodawców na temat lokalnego rynku pracy, zmian zachodzących na tym rynku, praw i obowiązków osób bezrobotnych, praw pracy wynikających z kodeksu pracy;
 - popularyzację elastycznych form zatrudnienia;
 - współpracę przy realizacji programów rynku pracy.
- b) Mobilne Centrum Informacji Zawodowej (MCIZ) koncentruje się głównie na podejmowaniu działań nakierowanych na przełamanie bariery dostępu do informacji zawodowej i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Mobilne Centrum to 2-osobowe zespoły wyposażone w sprzęt komputerowy, urządzenia techniczne oraz biblioteki. Przemieszczają się z gminy do gminy, działając na rzecz osób zamieszkałych na terenach wiejskich i w małych gminach. Do ich podstawowych zadań należą: prowadzenie zajęć grupowych; udzielanie informacji zawodowych; udzielanie porad indywidualnych; prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej dotyczącej realizowanych zadań¹⁵.

MCIZ oferują nowoczesną multimedialną informację o zawodach, szkołach zawodowych, jednostkach szkolących, kursach. Świadczą usługi dla młodzieży uczącej się oraz absolwentów, w zależności od różnego rodzaju sytuacji i trudności, w jakich się znajdują. Udzielają porad w formie stacjonarnej i mobilnej z dojazdem do zainteresowanych placówek. Współpracują z powiatowymi urzędami pracy, jednostkami administracji samorządowej, placówkami oświatowymi, instytucjami pozarządowymi funkcjonującymi na lokalnym rynku pracy.

¹⁵ Szerzej zob. M. Kopka, *Działalność OHP na rzecz rozwoju poradnictwa zawodowego wśród młodzieży w Polsce. Materiały konferencyjne ODN w Kaliszu*, Kalisz 2010.

Hufiec w Kaliszu zapewnia młodzieży zagrożonej wypadnięciem z systemu edukacji, zamieszkałej przede wszystkim w pobliżu jego siedziby, możliwość kształcenia i przygotowania zawodowego (u pracodawców i przedsiębiorców zewnętrznych) oraz opiekę wychowawczą nakierowaną na profilaktykę, socjalizację i resocjalizację.

- c) Klub Pracy. Zadaniem jednostki na terenie Kalisza jest prowadzenie szkoleń zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy, analiza rynku pracy, oferowanie usług edukacyjnych w tym zakresie oraz prowadzenie poradnictwa i informacji zawodowej dla młodzieży bezrobotnej i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Hufiec zatrudnia 7 wychowawców¹⁶.

Współpraca z Zespołem Szkół Zawodowych

Hufiec Pracy 15-1 (a poprzednio Środowiskowy Hufiec Pracy) w Kaliszu współpracuje od wielu lat z Zespołem Szkół Zawodowych im. Zesłańców Sybiru¹⁷. Zespół ten posiada wieloletnią tradycję kształcenia zawodowego na potrzeby rzemiosła kaliskiego. To właśnie z tej szkoły wywodzi się większość czeladników i mistrzów: fryzjerów, mechaników pojazdów samochodowych, stolarzy, blacharzy, lakierników, fotografów i wielu innych.

Na terenie Zespołu Szkół działa od wielu lat Państwowa Komisja Egzaminacyjna do przeprowadzania egzaminów eksternistycznych na poziomie szkoły podstawowej dla dorosłych, w zakresie średniej szkoły zawodowej i zasadniczej szkoły zawodowej dla dorosłych oraz technikum zawodowego.

Obecnie prowadzone są w nim dwie formy kształcenia: gimnazjum dla dorosłych i zasadnicza szkoła zawodowa. W tej ostatniej przygotowuje się do następ.

¹⁶ AOHP K, *Hufiec Pracy 15-1. Sprawozdanie z działalności*, Kalisz 2018, s. 2; por.: *Główne zadania, zasady funkcjonowania, struktury jednostek organizacyjnych Ochotniczych Hufców Pracy*, Komenda Główna OHP, Warszawa 2005.

¹⁷ <http://www.zs.kalisz.pl/cat,28> [dostęp: 10.05.2018]. Dzisiejszy Zespół Szkół Zawodowych im. Zesłańców Sybiru powstał w wyniku połączenia Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Zesłańców Sybiru i Zespołu Szkół Zawodowych. Zespół Szkół Zawodowych powstał jako Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Pracujących w 1961 r. 30 marca 1977 roku na mocy Zarządzenia Wojewody Kaliskiego nr 13 /77 szkoła została przekształcona w Zasadniczą Szkołę Zawodową. W skład zespołu wchodziły: Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych kształcąca w zawodzie ślusarza; Średnie Studium Zawodowe na podbudowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej; Podstawowe Technikum Zawodowe przygotowujące do pracy w zawodzie: sanitariusz szpitalny, ślusarz, ogrodnik terenów zieleni; klasy uzawodowione z przyuczeniem do zawodu. Później utworzono profil szkoły zasadniczej stacjonarnej kształcącej w zawodzie krawiec odzieży damskiej, z pracownią na terenie szkoły, oraz technikum o specjalności technik żywienia zbiorowego, technik technologii odzieży i technik mechanik-obróbka skrawaniem, a także liceum zawodowe – sprzedawca. Na mocy Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty placówkę przekształcono w Publiczną Szkołę Zasadniczą, od 1.09.2000 r. funkcjonowało gimnazjum dla dorosłych, a na mocy uchwały Rady Miejskiej Kalisza nr XL V/591/02 z dnia 23.05.2002 roku powołano Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3.

zawodów: cukiernik, wędliniarz, kucharz, sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, piekarz, kaletnik, elektromechanik¹⁸.

W roku szkolnym 2018/2019 Hufiec Pracy w Kaliszu grupuje 292 uczestników, z tego 224 zdobywa kwalifikacje w ZSZ, 59 uczęszcza do Gimnazjum dla Dorosłych, w którym przysposabiani są także do pracy, a 9 korzysta z form kursowych¹⁹.

Współpraca Hufca Pracy 15-1 w Kaliszu ze środowiskiem lokalnym

- Środowiskowy Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu realizuje swoje zadania poprzez:
- pomoc młodzieży w uzyskaniu i podwyższaniu wiedzy ogólnej, kwalifikacji zawodowych i stwarzanie możliwości przekwalifikowania zawodowego; wychowanie, profilaktykę i resocjalizację młodzieży; współpracę z samorządem lokalnym, rodzicami, opiekunami, placówkami wychowawczymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, pracodawcami; organizowanie różnorodnych form spędzania wolnego czasu – organizowanie imprez kulturalno-oświatowych, kół zainteresowań, zajęć w ramach koła sportowego, wycieczek i rajdów turystyczno-krajoznawczych, zajęć edukacyjno-korekcyjnych; kształtowanie świadomości i postaw proeuropejskich;
 - realizowanie założeń Programu Europejskiego Funduszu Społecznego poprzez aktywizowanie społeczne i zawodowe młodzieży, którego celem jest ułatwienie zdobycia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Hufiec Pracy 15-1 w Kaliszu realizuje swoje zadania w pełnej integracji i współpracy ze środowiskiem lokalnym, samorządem, policją, sądem, pomocą społeczną i organizacjami przeciwdziałającymi uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu. Podopieczni biorą udział w akcjach regionalnych, centralnych i wojewódzkich, np. w konkursach zawodowych „Sprawny w zawodzie” czy konkursach dotyczących wiedzy z zakresu działalności i historii OHP; imprezach sportowych, np. Ogólnopolskim Turnieju Piłki Siatkowej Dziewcząt, Turnieju Piłki Siatkowej OHP Wielkopolski Południowej; imprezach kulturalno-oświatowych, rekreacyjno-sportowych, religijnych – np. wycieczkach do Warszawy, Pikniku Europejskim, w Przeglądach Twórczości Artystycznej Młodzieży OHP, uczestnictwie w pielgrzymkach na Jasną Górę i do Lichenia, udział w Światowych Dniach Młodzieży²⁰.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Informacja HP w Kaliszu.

²⁰ A OHP K, Sprawozdania z działalności Hufca Pracy 15-1 za lata 2015–2018.; <http://dokariery.pl/-/wolontariat-w-ohp-twoja-szansa-na-zdobycie-doswiadczen-zawodowych-64087> [dostęp: 10.05.201]. Szerzej zob. *Miejsce Ochotniczych Hufców Pracy w środowiskach lokalnych*, red. Z. Jasiński, E. Nycz. Opole 2006.

Współpraca ze środowiskiem lokalnym jest kontynuowana od lat, do cyklicznych form tej współpracy można zaliczyć współpracę i prace na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Kaliszu, Fundacji Bread of Life, Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu, Domu Dziecka w Kaliszu, Caritas. Uczestnicy organizują zbiórki żywności, zabawek, odzieży, organizują spotkania z seniorami²¹.

W ramach współpracy jednostka uczestniczy w Targach Edukacyjnych, Targach Pracy organizowanych przez Izbę Rzemieśniczą, Urząd Miasta w Kaliszu, Wydział Edukacji Miasta Kalisza i Zespół Szkół Zawodowych im. Zesłańców Sybiru w Kaliszu.

We współpracy z pracodawcami jednostka podpisała ponad 100 porozumień z pracodawcami, którzy kształcą praktycznie uczestników hufca w wielu zawodach, takich jak: mechanik pojazdów samochodowych, kucharz, cukiernik, sprzedawca, stolarz, elektromechanik itp.; partnerami są prężnie działające firmy na kaliskim rynku pracy, takie jak: PSS Społem, Polo Market, Komfort, Nestle Polska, PPHU Elektryk, Serwis Peugeot i wiele innych.

Współpraca i wymiana zagraniczna, partnerzy, efekty

Hufiec współpracuje ze stowarzyszeniem Jugendwerkstatt Felsberg. W ramach tej współpracy realizowany był projekt PNWM – „Polsko Niemiecka Wymiana Młodzieży” – polegający na wyjazdach uczestników z hufca do Niemiec i młodzieży stowarzyszenia do Polski. Uczestnicy hufca brali udział w czterech wyjazdach: Kassel – 2003, Felsberg – 2012, 2013, 2014.

Od 2015 r. podjęto współpracę w ramach programu IdA „Integration durch Austausch” – staż zawodowy dla młodzieży stowarzyszenia Jugendwerkstatt Felsberg, który trwa do dziś.

W 2016 r. w ramach podpisanego porozumienia Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP i Berufsbildungsverin Eberswalde e.V. uczestnicy hufca (dwie grupy po 15 uczestników) wzięli udział w miesięcznym stażu z projektu ERASMUS+ – Bad Frienwalde, były to dwa wyjazdy w roku 2016²².

Działalność Klubu Absolwenta

Od kilkunastu lat przy kaliskim Hufcu Pracy działa Klub Absolwenta. Jego zadaniem jest monitorowanie losów absolwentów, gromadzenie informacji na ich temat, począwszy od okresu pobytu uczestnika w jednostce, po późniejsze kom-

²¹ <http://www.rc.fm/polityczne/tydzienohp.html>; [dostęp: 10.05.2018]; <http://faktykaliskie.pl/wiadomosci/wydarzenia/policja-i-ohp-beda-wspolnie-walczy-z-demoralizacja-mlodziezy,573.html> [dostęp: 10.05.2018].

²² AOHP K, *Hufiec Pracy 15-I. Sprawozdanie z działalności*, Kalisz 2018, s. 3.

pletowanie danych dotyczących możliwości kontaktu z absolwentem i jego sytuacji życiowej. Placówka dba o utrzymywanie stałych, systematycznych kontaktów w formie dogodnej dla absolwenta (np. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, kontakt internetowy, osobisty lub telefoniczny). Na bieżąco udzielane są wsparcie i pomoc w rozwiązywaniu problemów dorosłego życia, wymiana informacji pomiędzy absolwentami na temat perspektyw zatrudnienia, kształcenia oraz doświadczeń młodych ludzi wchodzących na rynek pracy. Absolwenci mają swój udział w kształtowaniu oferty placówki i wpływ na wizerunek jednostki OHP. W ramach pracy klubu eksponowane są osiągnięcia podopiecznych. Na bieżąco prowadzona jest wymiana adresów i telefonów pomiędzy młodzieżą odwiedzającą hufiec w ramach klubu.

W jednostce znajdują się puchary zdobyte przez uczestników hufca podczas różnego rodzaju imprez i zawodów. W hufcu znajdują się również pamiątkowe kroniki dotyczące podejmowanych działań, organizowanych akcji letnich w latach ubiegłych oraz księgi pamiątkowe, czasopisma Ochotniczych Hufców Pracy „Życie OHP”, dokumentacja zgrupowań wakacyjnych, dyplomy, broszury, zdjęcia.

Podsumowanie

Działalność jednostki w Kaliszu wpisuje się w strukturę OHP. Placówka na przestrzeni wskazanych lat przeszła wiele przemian, dostosowując się do tendencji ogólnopolskich. Nadal w Kaliszu nieodzownym elementem pracy opiekuńczo-wychowawczej jest wspieranie młodzieży i zachęcanie jej do aktywizacji w różnorodnych działaniach. Celem jest tworzenie inicjatyw na rzecz integracji środowiska, kontynuacja procesu aktywizacji społecznej i zawodowej młodzieży, a także objęcie dodatkowym systemem wsparcia osób, które ukończyły edukację w OHP. Jednostka kładzie nacisk na oddziaływanie wychowawcze i prewencyjno-resocjalizacyjne oraz kształtowanie u młodych ludzi bezpiecznych postaw. Młody człowiek otrzymuje tu szansę na lepsze jutro, wiarę we własne możliwości i nowe spojrzenie na świat oraz zasób wiedzy i informacji, jak odnaleźć się w otaczającym go świecie. Efekty działań Hufca Pracy 15-1 w Kaliszu są widoczne i zauważalne. Placówka jest rozpoznawalna w regionie, ma swoje miejsce w historii miasta i stanowi jego trwały element.

Bibliografia

Archiwum Komendy Hufca OHP w Kaliszu:

- Informator o działalności Środowiskowego Hufca Pracy*, Kalisz 2017;
- „Biuletyn Informacyjny SHP 15-1 w Kaliszu”, Kalisz 2010;
- Sprawozdania roczne HP w Kaliszu 2016, 2017, 2018;

- Główne zadania, zasady funkcjonowania, struktury jednostek organizacyjnych Ochotniczych Hufców Pracy*, Komenda Główna OHP, Warszawa 2005.
- Augustyńska-Mikołajczyk A., Szymańska A., *50 lat Ochotniczych Hufców Pracy*, „Biuletyn OHP” 2008, nr 6.
- Janowski S., *60 lat Junackich Hufców Pracy*, „Biuletyn Informacyjny Ochotniczych Hufców Pracy” 1996, nr 10.
- Jasiński Z., Nycz E., *Absolwenci Ochotniczych Hufców pracy. Badania ich losów, pozycji społecznej i zawodowej w społeczeństwie*, Opole 2010.
- Kopka M., *Działalność OHP na rzecz rozwoju poradnictwa zawodowego wśród młodzieży w Polsce. Materiały konferencyjne ODN w Kaliszu*, Kalisz 2010.
- Miejsce Ochotniczych Hufców Pracy w środowiskach lokalnych*, red. Z. Jasiński, E. Nycz, Opole 2006.
- Mudrecka I., *Wychowanie resocjalizujące w praktyce Ochotniczych Hufców Pracy*, [w:] *Profilaktyka i resocjalizacja w działalności Ochotniczych Hufców Pracy*, red. Jasiński Z., Mudrecka I., Opole 2001.
- Zakrzewska A., *(Nie)znani absolwenci Junackich Hufców Pracy*, [w:] *Badania i analiza potrzeb szkoleniowych absolwentów OHP*, WK OHP, Toruń 2007.

Źródła internetowe

- <http://wielkopolska.ohp.pl> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://wielkopolska.ohp.pl/centra-edukacji-i-pracy-mlodziezy.html> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://wielkopolska.ohp.pl/hufce-pracy.html> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://www.zs.kalisz.pl/cat,28> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://kalisz.naszemiasto.pl/tag/hufiec-pracy.html> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://dokariery.pl/-/wolontariat-w-ohp-twoja-szansa-na-zdobycie-doswiadczen-zawodowych-64087> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://faktykaliskie.pl/wiadomosci/wydarzenia/policja-i-ohp-beda-wspolnie-walczyz-z-demoralizacja-mlodziezy,573.html> [dostęp: 10.05.2018].
- <http://www.calisia.pl/articles/stazysci-z-niemiec-w-kaliszu> [dostęp: 15.05.2018].

Volunteer Labor Corps in Kalisz (1975–2000)

Summary

The purpose of the article is to present the significance, the origins and the development of Volunteer Labor Corps in Kalisz. From the beginning of its activity, it supports the educational system by social, professional and economic activation of youth from the dysfunctional environment. The article was written based on the analysis of documents and interviews. It enumerates stages of the VLC's development and initiatives which support youth's employment acquisition and qualification improvement.

Keywords: Volunteer Labor Corps, Labor Corps in Kalisz, professional education, life prospects of difficult youth, labor market.